

národní
úložiště
šedé
literatury

Zrnka písku: 100 let fotografování Blízkého východu v českých zemích

Jůn, Libor
2015

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-201440>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 16.08.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

AMU = DAMU + FAMU + HAMU

Zrnka písku.

100 let fotografování Blízkého východu v českých zemích

Výstava vznikla na základě spolupráce Národního technického muzea a Akademie múzických umění v Praze, resp. Filmové a televizní fakulty. V českém prostředí se jedná o první rozsáhlejší prezentaci blízkovýchodní fotografie v reprezentativním výběru autorů 19. a 20. století.

Blízký východ, podmanivá část Orientu vzbuzujícího u obyvatel západního světa jak obavy, tak i obdiv, patřil od samého počátku objevu fotografického zobrazování k důležitým a též i k pěstovaným tématům fotografického úsilí o zachycení obrazu okolního všehomíru. Tento svět starověkých památek, všeobecně uctívaných svatých míst hned tří významných světových náboženství (judaismu, křesťanství a islámu), svět divoké přírody a nepřehledného množství národů a národností přímo vybízel k fotografickému zpodobnění, k zachycení a snad i k tolik diskutovanému „přivlastnění“ coby dočasně slabšího souseda v několika století trvající všeobecné konfrontaci mezi Západem–Okcidentem a Východem–Orientem.

Tato dramatická mocenská, politická a hospodářská hra odehrávající se na pomyslné západovýchodní ose na sebe brala četné, často velmi nečekané, podoby a její jednotlivé fáze a motivy jsou dodnes tématem učených sporů a konfrontací. Ať již za svoje přijmeme či naopak odmítneme postkoloniální teze, vždy se v tomto zápolení ideálů setkáme s fotografií. To právě ona inventarizovala a popisovala tehdy poznávané či opanované oblasti, zprostředkovávala obrazový vjem Blízkého východu co nejširšímu publiku a měla i nemalé aspirace vědecké, odborné a koneckonců i umělecké. Stala se prostředkem a rovněž i důkazem modernizace těchto míst a též i prohloubení vzájemných vztahů mezi Západem a Východem.

Zmíněná grandiózní fotografická inventarizace blízkovýchodního světa v sobě obsahuje i překvapivě významný český podíl. Výstavní připomínka prvních 100 let českého

AMU = DAMU + FAMU + HAMU

fotografického potýkání se s Orientem, v tomto případě s Blízkým východem, realizovaná přednostně díky fotografiím uloženým v Archivu Národního muzea, tak není nijak umělou konstrukcí, ba právě naopak odrazem reálného českého zájmu o tento rozporuplný region. Česká fotografická přítomnost zde měla hned několik podob. V první fázi se jednalo hlavně o fotografie zakupované šlechtickými cestovateli či obecně aristokracií. Na české zámky a rodová sídla se tak dostala povětšinou kvalitní produkce klíčových blízkovýchodních fotografických ateliérů nejzvučnějších jmen – Beato, Bonfils, Hammerschmidt, Sebah, Zangaki a mnohých dalších.

S určitým časovým odstupem, především až v době Československa, se zde objevila i celá plejáda českých fotografů, od nejnadšenějších amatérů až po poloprofesionály či profesionály. Jejich motivace k vykonání cesty na Blízký východ byly různé a to od motivů vznešeně vědeckých až po prostou touhu po dobrodružství. Většina z nich poté po sobě zanechala fotografické snímky s vlastním pohledem na proměnlivý, ovšem stále fascinující orientální svět Blízkého východu, snímky autorsky rozdílné, přesto ve většině případů obdobně autenticky zachycující atmosféru Orientu. Tato česká stopa je navíc o to významnější a snad i tím výraznější, že prakticky téměř vždy postrádala jakýkoliv mocenský rozměr, často až příliš zpětně akcentovaný u fotografií vzniklých v prostředí britském, francouzském či německém.

Výstavně zachycený stoletý „český“ fotografický příběh odehrávající se v Palestině, Egyptu, Sýrii či v jiných zdejších regionech je na svém počátku uveden unikátními snímky z 50. let 19. století, např. Jeruzaléma či Bejrútu. Pokračuje produkcí místních fotografických tvůrců a pomyslně vrcholí ve fotografiích cestujících českých vědců, „světoběžců“ a cestovatelů: např. Jiřího Bauma, Jaroslava Petrboha, Karla Malého Tatranského nebo Otýlie Malé Tatranské. Fotografická reportáž Karla Hájka z Egypta prezidenta Násira, vzniklá v roce 1958 s jasně patrným ideologickým podtextem, poté uzavírá tuto obrazovou zkratku českého pohledu na zdánlivou pomíjivost orientálního světa 19. a 20. století.

Výstavu připravila dvojice kurátorů – Libor Jůn a Tereza Kabůrková, která je rovněž autorkou novodobých zvětšenin z dochovaných originálních autorských negativů. Prezentována je důsledně „živá“ fotografie, ať již jde o jedinečné pozitivy z 2. poloviny 19. století nebo

AMU = DAMU + FAMU + HAMU

o zmiňované zvětšeniny Terezy Kabůrkové. Přípravu a adjustaci fotografií provedl Kabinet restaurování fotografie Katedry fotografie FAMU, a to za důsledného dodržení korektních podmínek pro vystavování fotografických materiálů. V tomto ohledu jde mj. o práci mladé nastupující generace fotografických restaurátorů – Anny Huňkové a Lenky Lesenské. Projekt vznikl v rámci odborné spolupráce FAMU resp. AMU, Národního technického muzea a řešitelského kolektivu projektu programu NAKI. V českém prostředí se jedná v zásadě o první rozsáhlejší prezentaci blízkovýchodní fotografie v reprezentativním výběru autorů 19. a 20. století.

Výstava vznikla v rámci projektu „Historický fotografický materiál: identifikace, dokumentace, interpretace, prezentace, aplikace, péče a ochrana v kontextu základních typů paměťových institucí“ (DF13P01OVV007) financovaného z Programu národní a kulturní identity (NAKI) Ministerstva kultury České republiky.

Výstava bude přístupná od 3. prosince 2015 do 22. ledna 2016.

Mgr. Adam Dušek
Vedoucí oddělení PR a práce s veřejností
Email: adam.dusek@ntm.cz
Tel: +420 774 426 828
Národní technické muzeum
Kostelní 42, 170 78, Praha 7
www.ntm.cz

Antonio Beato, Pohled na pyramidy v Gíze, Egypt, před rokem 1870

Carlo Naya, Almeé. Portrét arabské ženy, před rokem 1870

Anonym, Prezident Tomáš G. Masaryk u Memnonových kolosů, Egypt, 1927

Mendel John Diness, Getsemanská zahrada na úpatí Olivetské hory, Palestina, 1854